

Juridiska sekretariatet
Rickard Rönnblom
Jurist

Konsekvensutredning avseende ändring i Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2017:7) om kemiska produkter och biotekniska organismer – genomförande av undantag enligt RoHS-direktivet

Bakgrund

Det aktuella förslaget syftar till att genomföra ett undantag enligt RoHS-direktivet¹ i svensk rätt genom att anpassa Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2017:7) om kemiska produkter och biotekniska organismer (nedan föreskrifterna) till ändringar som gjorts av direktivet.

RoHS-direktivet begränsar användningen av ett antal ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning. Huvudregeln är att bly, kadmium, kvicksilver, sexvärt krom, flamskyddsmedlen PBB och PBDE samt fyra ftalater² inte får förekomma mer än i vissa angivna koncentrationer. Direktivet började tillämpas den 2 januari 2013 men med övergångsbestämmelser för olika produktkategorier³. Från och med den 22 juli 2019 omfattar direktivet även all elektrisk och elektronisk utrustning som inte omfattades av det tidigare RoHS-direktivet. Sådan utrustning placeras i kategori 11 (Annan elektrisk

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU om begränsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning. Direktivet är implementerat genom förordning (2012:861) om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning, samt Kemikalieinspektionens föreskrifter.

² Di(2-etylhexyl)ftalat (DEHP), Butylbensylftalat (BBP), Dibutylftalat (DBP) och Diisobutylftalat (DIBP).

³ Det finns elva produktkategorier vilka anges i bilaga I till direktivet.

och elektronisk utrustning som inte omfattas av någon av ovanstående kategorier).

Det finns möjligheter att söka undantag från ämnesbegränsningarna i direktivet. Ansökningar om undantag utreds innan beslut fattas, se nedan under rubriken *Samråd*. Beslutade undantag förs sedan in i bilagor till direktivet.

Hur långa undantagen får vara anges i artikel 5.2 i RoHS-direktivet. Giltighetstiden ska som längst vara:

- för kategorierna 1–7 och 10 i bilaga I, fem år från och med den 21 juli 2011,
- för kategorierna 8–9, sju år från och med de tillämpliga datum som fastställs i artikel 4.3, och
- för kategori 11, fem år från och med den 22 juli 2019.

Undantagen kan förlängas. Om en ansökan om förlängning av ett undantag görs gäller undantaget fram till dess att kommissionen fattat beslut i ärendet.

Kommissionen har beslutat om ett ändringsdirektiv som anges nedan. Undantaget ska vara infört i svensk rätt senast den 31 juli 2024 och tillämpas från och med den 1 augusti 2024.

Undantag

Förslaget omfattar nedan angivet undantag, med bakgrund och motivering från direktivet.

Kadmium och bly i plastprofiler i elektriska och elektroniska fönster och dörrar som innehåller återvunnen hård polyvinylklorid (PVC)⁴

Bly och kadmium är ämnen som omfattas av begränsningar enligt bilaga II till RoHS-direktivet.

⁴ Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2024/232 av den 25 oktober 2023 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU vad gäller undantag för användning av kadmium och bly i plastprofiler i elektriska och elektroniska fönster och dörrar som innehåller återvunnen hård polyvinylklorid.

Den 14 december 2015 mottog kommissionen en ansökan om införande av ett undantag i bilaga III till RoHS-direktivet för kadmium och bly i elektriska och elektroniska fönster och dörrar som innehåller återvunnen polyvinylklorid (PVC). Den elektriska och elektroniska utrustning som beskrivs i det begärda undantaget ingår i kategori 11 i bilaga I till RoHS-direktivet.

I utvärderingen av ansökan om undantag är kommissionens slutsats att även om det på marknaden finns bly- och kadmiumfri ny PVC kräver användningen av återvunnen PVC mindre mängder energi och naturresurser (t.ex. vatten, petroleum och naturligt salt) än vad som annars skulle krävas vid användningen av ny PVC. Därför kommer de sammanlagda negativa konsekvenser för miljö, hälsa och konsumentssäkerhet som orsakas av substitution med andra ämnen sannolikt att vara större än de sammanlagda fördelar för miljö, hälsa och konsumentssäkerhet som en sådan substitution kan medföra. Således uppfyller det begärda undantaget minst ett av de relevanta villkor som anges i artikel 5.1 a i RoHS-direktivet.

Undantaget försämrar inte det miljö- och hälsoskydd som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006⁵. Undantagets tillämpningsområde är begränsat till de befintliga begränsningarna för kadmium och bly i den förordningen. Undantagets tillämpningsområde har särskilt anpassats till det undantag för bly i återvunnen PVC som fastställs i kommissionens förordning (EU) 2023/923⁶.

Kommissionens bedömer därmed att det är lämpligt att bevilja undantaget genom att införa de tillämpningar som omfattas av det undantaget i bilaga III till RoHS-direktivet med avseende på elektrisk och elektronisk utrustning i kategori 11 enligt bilaga I till samma direktiv.

Kommissionen anser att undantagets giltighetstid bör begränsas till den 28 maj 2028, då begränsningspost 63.18 i bilaga XVII till förordning (EG) nr

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG (EUT L 396, 30.12.2006, s. 1).

⁶ Kommissionens förordning (EU) 2023/923 av den 3 maj 2023 om ändring av bilaga XVII till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 vad gäller bly och blyföreningar i PVC (EUT L 123, 8.5.2023, s. 1).

1907/2006 ska ses över. Perioden fastställs i enlighet med artikel 5.2 första stycket i RoHS-direktivet.

Syftet med förslaget

Syftet med förslaget är att införliva undantag till RoHS-direktivet i svensk rätt. Generellt måste en begäran om undantag kunna motiveras på ett av följande sätt:

- Substitution är tekniskt genomförbar, dvs. ett material eller teknisk lösning som kan ersätta det specifika ämnet behöver upptäckas eller utvecklas.
- Substitut som finns är inte tillförlitliga.
- Negativa konsekvenser för miljö, hälsa och konsumentssäkerhet av substitution överväger nyttorna.

Alternativa lösningar

RoHS-direktivet är ett så kallat fullharmoniserat direktiv. Fullharmoniserande EU-direktiv lämnar i princip inget utrymme för nationella avvikelser. Direktivet måste genomföras så att dess syfte uppnås i hela EU. Det aktuella undantaget bör genomföras ordagrant för att undvika felaktigheter. Detta är också i enlighet med hur tidigare undantag genomförts. Kemikalieinspektionen ser därför inget behov av att identifiera alternativa lösningar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Förslaget bygger på ett fullharmoniserat EU-direktiv vilket inte medger nationell anpassning, se ovan.

Berörda

Berörda av förslaget är framför allt företag som tillverkar, importerar eller distribuerar varor som omfattas av undantaget. Enligt den information Kemikalieinspektionen tagit del av så har förslaget mycket begränsad eller ingen påverkan på svenska tillverkare. Kemikalieinspektionen bedömer att det föreslagna undantaget inte kommer innebära några negativa konsekvenser för berörda företag. Med anledning av detta bedömer Kemikalieinspektionen vidare att förslaget inte kommer medföra några kostnader för företagen.

Bemyndigande

Kemikalieinspektionens bemyndigande framgår av 11 § förordningen (2012:861) om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning.

Tidpunkt och informationsinsatser

Ikraftträdande för föreskrifterna föreslås till den 31 juli 2024.

Ansökningen om undantag från RoHS-direktivet har tillgängliggjorts för samråd av den konsult som på kommissionens uppdrag utvärderat ansökningen.

Föreskriftsändringar meddelas på Kemikalieinspektionens webbplats samt i Kemikalieinspektionens nyhetsbrev. De aktuella ändringarna bedöms inte vara av sådant intresse att det finns behov av ytterligare informationsinsatser.

Samråd

Samråd har skett på EU-nivå i enlighet med bestämmelserna i RoHS-direktivet för hur nya undantag beslutas (artikel 5). En teknisk och vetenskaplig bedömningsstudie⁷ har utförts för att utvärdera det begärda undantaget. Utvärderingen omfattade samråd med berörda parter i enlighet med kraven i artikel 5.7 i RoHS-direktivet.

⁷ Study to assess 2 RoHS new exemption requests - #1 for cadmium in video cameras designed for use in environments exposed to ionising radiation, #2 for lead and cadmium in PVC profiles of electric windows and doors:final report.